

Post Traumatisk Stress (PTSD)

PsykInfo, den 9. november 2011

Annemarie Gottlieb, klinikleder, cand.psych.
Samuel Olandersson, souschef, fysioterapeut

Posttraumatisk belastningsreaktion

Er en psykisk tilstand, der kan ramme alle mennesker efter ekstreme begivenheder. Det gælder f.eks. ved:

- Vold, voldtægt
- Store ulykker
- Naturkatastrofer
- Krig, fængsling og tortur
- Overfald og dødstrusler
- Gidseltagning

Grad af PTSD

Nogle mennesker får det bedre på kort tid ved støtte fra pårørende, andre har brug for:

- kontakt med egen læge, evt. medicin
- ambulans behandling, psykolog eller psykiater
- tværfaglig behandling (psykoterapi, fysioterapi, psykofarmakologisk behandling o.a.)

Ved komorbiditet (fx svær depression, psykoser) kan der være brug for psykiatrisk behandling ambulans/eller indlæggelse

Personlighedsændring efter katastrofeoplevelse

Traumet kan også ændre ens personlighedstræk, så man f.eks.:

- bliver mistroisk og trækker sig socialt
- føler sig fremmedgjort
- oplever tomhed eller håbløshed
- føler at man lever under en konstant trussel

Man taler først om en personlighedsændring, når tilstanden har varet i over 2 år.

Om Post Traumatisk Stress (PTSD)

- Hvad ved vi ?
- Særlige vilkår for traumatiserede flygtninge
- Særlige vilkår for danske veteraner
- Tværfaglig behandling i klinikken

- Fysiske skader og symptomer
- Fysioterapeutisk behandling

Samfundsmæssige konsekvenser

Kristian Kidholm, MTV-konsulent, ph.d., Forsknings og MTV-afdelingen, OUH

Patienter med angstlidelser (herunder PTSD) har større forbrug af:

- Skadestuebesøg
- Indlæggelser
- Primær sektor
- Psykiatrisk behandling
- Medicin
- Samt lavere arbejdsevne (produktivitet, arbejdsløshed, sygefravær, pension)

Samfundsmæssige konsekvenser

Sharpless & Barber, 2011

Høj komorbiditet

- kun 17 % af veteraner med PTSD har kun PTSD

Risiko for kronificering

- 40 % har fortsat symptomer 10 år efter

PTSD indebærer en risiko for selvmord

På tværs af kulturer

Det antages, at de psykologiske konsekvenser af traumatiske begivenheder er ens og konsistente på tværs af kulturer

Basoglu; 2001, Elklit; 2001

På tværs af generationer...

Forældrenes traumer arves.

”Selv om forældre, som overlever traumatiske hændelser, ikke taler om oplevelserne, overfører de historien om det skete på forskellig vis til deres børn. Børn skaber deres egne ideer om hvad forældrene har oplevet”.

Forældrenes traumer arves...

MTV om behandling og rehabilitering af PTSD

Forældre med en traumatisk historie kan miste evnen til at reflektere over, hvad der sker i barnet og i dem selv, når de står overfor barnets ubehag, smerte og ulykke.

Altså påvirkes børnene gennem deres forældres reaktioner.

Hvordan opleves PTSD?

Post traumatisk belastningsreaktion

Udsættelse for traumatisk begivenhed af kortere eller længere varighed, af exceptionelt truende eller katastrofeagtig karakter:

- Genoplevelse af traumet i form af flash backs og mareridt
- Stærkt ubehag ved situationer, der minder om traumet
- Undgåelse af alt, der minder om traumet
- Delvis eller fuld hukommelsestab
- Konstant alarmberedskab ifa:

Søvnproblemer. irritabilitet eller vredesudbrud, koncentrationsbesvær, vagtsomhed eller en tilbøjelighed til at fare sammen.

Prognosen for at få det bedre

Af de tre kernesymptomer - genoplevelse, forhøjet arousal og undgåelsesadfærd - synes undgåelse at være det der tydeligst forudsiger socialt handicap og sværhedsgrad af sygdommen.

Basoglu; 2001

Prognosen er tilsyneladende dårligere, hvis der er en kombination af PTSD med f.eks. svær depression.

Baez & Kastrup, 2002

Særligt for målgruppen: Traumatiserede flygtninge

Af betydning for mødet med DK?

Baggrund fra hjemlandet

- ◆ Land eller by
- ◆ Uddannelsesniveau

Personlighedsmæssige og individuelle faktorer

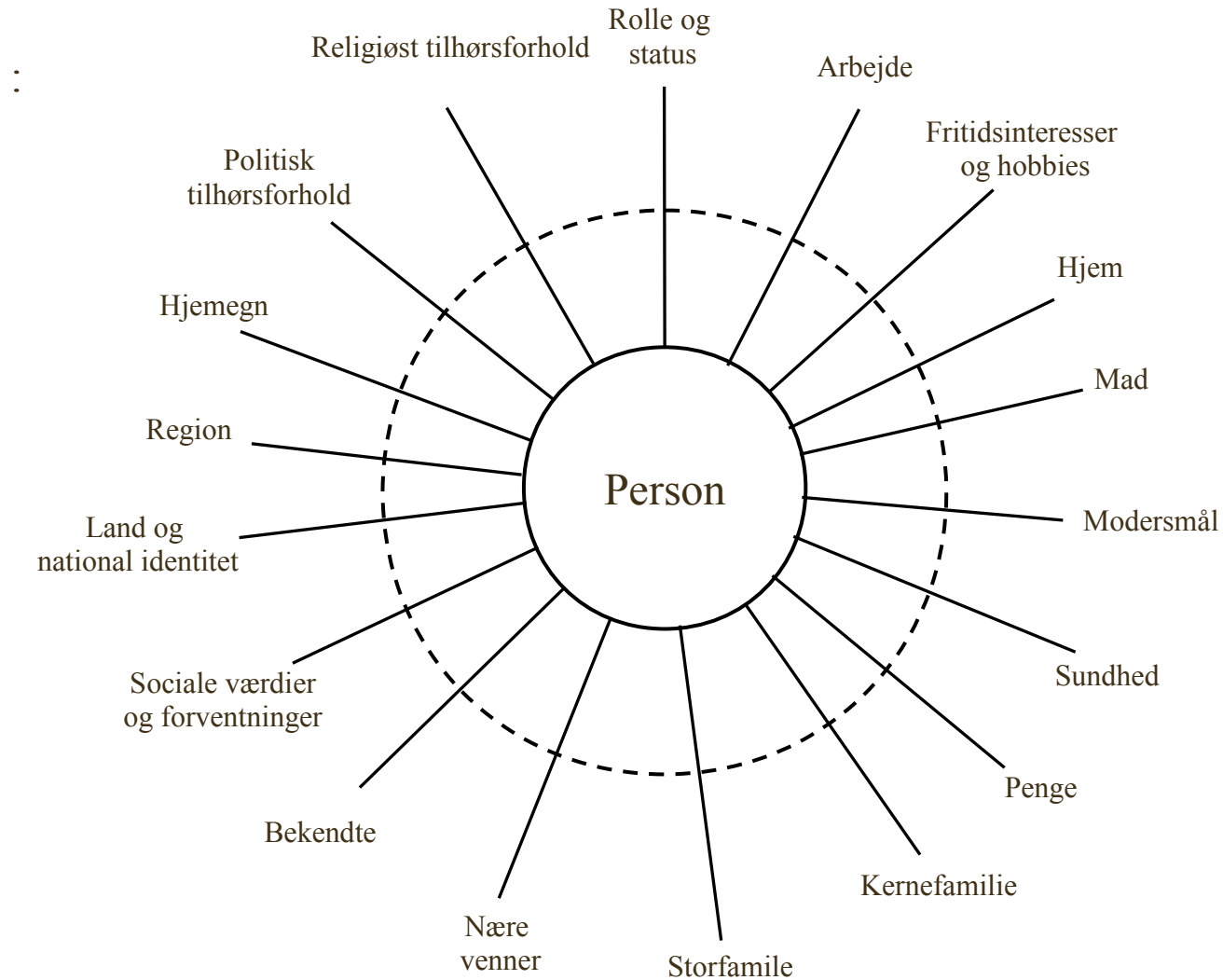
- Alder, køn, tidligere traumer, flugt oma

Muligheder i det nye land

Undervisning, beskæftigelse, socialt netværk

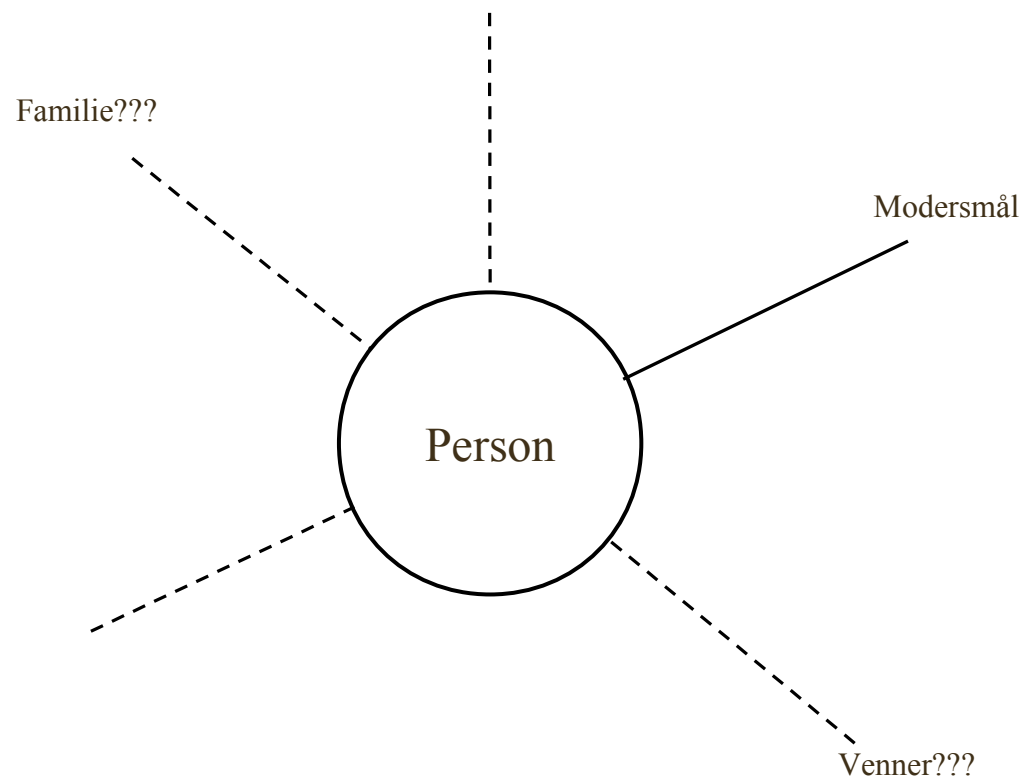
Holdninger til immigranter, mulighed for tolkning

I HJEMLANDET

NYANKOMMET TIL DK

I Danmark:

PTSD hos flygtninge

Øget forekomst af psykiske lidelser hos flygtninge

5-35 % af alle flygtninge skønnes at være
tortureret

65 % af torturofre skønnes at have PTSD

Hyppigste traumer

Deltagelse i kampsituationer* (i krig og borgerkrig)	85%
Mangel på mad og vand	77%
Konfiskation eller destruktion af personlig ejendom	75%
Vidne til tortur*	74%
Ransagning af eget hjem for personer eller ejendele	72%
Mord på familiemedlemmer eller venner eller død som følge af vold	72%
Tortur*	70%
Fængsling	64%
Tvungen isolation fra andre	64%

(* de værste traumatiske oplevelser iflg. de adspurgte)

Særlige udfordringer

Asylperioden og midlertidige opholdstilladelser

Dårlig økonomi (køb af medicin)

Flere kontakter til sundhedssystemet

Traumatiserede forældre og følger for børnene

Manglende kendskab til behandlingsmuligheder

Utilstrækkeligt netværk

Isolationstendens

Brug af tolk

Særligt for målgruppen
Danske veteraner

Battlemind eller PTSD

- Battlemind er en konsekvens af et dagligt højt stressniveau.
- Det giver en hormonel kædereaktion med øget adrenalin-, cortisol- og endorphinproduktion.
- Man mener, at aktiviteten bliver øget i 'pattedyrshjernen', hvor bl.a. kamp-, flugt og frysresponsen er placeret.

Behandlingsmuligheder

Institut for Militærpsykologi

- Behandling under missioner
- Psykiatrisk udredning ved Krise- og katastrofepsykiatrisk Center
- Netværk af praktiserende psykologer

Anvende de muligheder der er for alle:

- Egen læge
- Psykiater, psykolog
- Almenpsykiatrien

Behandling i forsvaret regi

- Når der ses en sammenhæng mellem lidelsen og belastning i tjenesten
 - Reelt er det vanskeligt at sondre
 - I tvivlstilfælde tilbydes behandling i forsvarets regi
- Der er ingen tidsbegrænsning
- Pårørende kan også få hjælp

Hvor mange?

PTSD foreningen:

- Ca. en procent af befolkningen = 55.000 personer
- Risikoen for at udvikle PTSD som krigsveteran er 15-20%

Sundhedsstyrelsen:

5-10% af danske udsendte bliver ramt – i alt ca. 1300-2600 personer.

Nye muligheder

Der etableres aktuelt højt specialiserede enheder i:

Region Hovedstaden

Krise og katastrofepsykiatrisk Center, RH

Region Syddanmark

Odense Universitetshospital

Region Midtjylland

Klinik for PTSD og Transkulturel Psykiatri

Målgruppen på klinikkerne

Militært personale med sværere psykiske lidelser;
herunder tilfælde med komorbiditet.

Med PTSD o.a. svære angsttilstande, depression
(moderat til svær) og personlighedsændring efter
katastrofeoplevelse.

Personalet fungerer som konsulenter for andre
behandlere og tilbyder undervisning.

Social rådgivning og støtte

Klinik for PTSD og transkulturel psykiatri

Der er en overvægt af unge mænd, i den erhvervsaktive alder. Derfor bør der være fokus på uddannelse og beskæftigelse.

Gøres bedst muligt ved at skabe kontakt til de kommunale sagsbehandlere mhp støtte:

- i kontakten med kommune, a-kasse o.a. relevante instanser
- til iværksættelse af aktiviteter, der har til formål at begrænse social isolation
- at fastholde/genetablere kontakt til arbejdsmarkedet

Psykologisk behandling

Klinik for PTSD og transkulturel psykiatri

Med henblik på at sætte de traumatiske oplevelser i perspektiv samt sætte fokus på nutiden

- Individuelt tilpasset terapi, som i praksis kan indeholde såvel psykodynamiske som kognitive metoder (KAT, T-KAT)
- Psykoedukation individuelt eller i gruppe
- Inddragelse af pårørende

Medicinsk behandling

Klinik for PTSD og tanskulturel psykiatri

Psykiatrisk konsulentbistand ydes ifm udredning og løbende i behandlingen

Den medicinske behandling sigter mod at lindre patientens psykiske symptomer

Som hovedregel beholder den praktiserende læge ansvaret for medicinering af patienten

Fysioterapeutisk behandling

Klinik for PTSD og transkulturel psykiatri

Mhp at dæmpe patientens arousalniveau, lindre smertesymptomer, samt på mestring af nutiden

- En individuel og kulturelt tilpasset psykomotorisk fysioterapi
- Udredning af traume- og torturrelaterede skader
- Psykoedukative forløb med kropsligt fokus ift smerte- og stressmestring
- Øget kropslig aktivitet

En tidlig indsats er påkrævet...

Forskning peger på udvikling af en mere kronisk tilstand, jo længere tid, der går inden der iværksættes behandling.

MTV om behandling og rehabilitering af PTSD.

Center for Kvalitet, OUH, Region Syddanmark